

محمد رضا شفیعی کدکنی

ادبیات فارسی

از عصر جاہلی
تا روزگار ما

ترجمہ حجت اللہ ایل

نشرنی

سرشناسه: شفيعی کدکنی، محمدرضا، ۱۳۱۸ - عنوان و نام پدیدآور: ادبیات فارسی از عصر جامی تا روزگار ما / محمدرضا شفيعی کدکنی؛ ترجمه حجت‌الله اصیل. • مشخصات نشر: تهران، نشر نی، ۱۳۹۸. نوبت چاپ: چاپ هفتم، ۱۳۹۸. • مشخصات ظاهری: ۱۶۷ ص. • شابک: 978-964-185-320-6 • وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا • یادداشت: چاپ هفتم، ۱۳۹۸. • موضوع: ادبیات فارسی - تاریخ و نقد. Persian Literature - History and criticism • شناسه افزوده: اصیل، حجت‌الله، ۱۳۱۶ - ۱۳۹۷، مترجم. • رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ الف ۷ ش / PIR۳۲۷۵ • رده‌بندی دیوبنی: ۸۴۰/۹ • شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۷۲۶۷۱

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

نشرنی

ادبیات فارسی

از عصر جامی تا روزگار ما

محمدرضا شفيعی کدکنی

مترجم: حجت‌الله اصیل

نمایه‌ساز: فرزانه طاهری

حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: اصغر قلی‌زاده

چاپ و صحافی: پردیس دانش

چاپ هفتم: تهران، ۱۳۹۸، ۵۵۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۸۵-۳۲۰-۶

نشانی: تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان رهی معیری، تقاطع خیابان فکوری، شماره ۲۰

کد پستی: ۱۴۱۳۷۱۷۳۷۱، تلفن دفتر نشر: ۸۸۰۲۱۲۱۴، تلفن واحد فروش: ۸۸۰۰۴۶۵۸۹، شماره: ۸۹۷۸۲۴۴۴

www.nashreny.com • email: info@nashreny.com • nashreny

© تمامی حقوق این اثر برای نشرنی محفوظ است. هرگونه استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن، کلاً و جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست مطالب

۷	یادداشت ترجم
۱۱	فصل یکم - عصر سیمین عصر چیستان، تصنع و تکرار
۱۱	اشاره
۱۵	عصر جامی
۲۱	نقد ادبی و ذوق معاصر
۲۳	نثر فارسی در عهد جامی
۲۵	فصل دوم - عصر صفوی (سبک هندی)
۲۶	سبک وقوع
۳۲	سبک هندی
۵۲	نثر فارسی در این دوره
۵۵	فصل سوم - دوره قاجار (دوره بازگشت و تکرار)
۵۶	ویژگی‌های سبک بازگشت
۶۶	نثر فارسی در این دوره (از پایان عصر صفوی تا آغاز جنبش مشروطیت)
۶۹	فصل چهارم - عصر مشروطه (ادبیات زندگی - ادبیات مردم)
۷۱	شعری که زندگی است
۷۲	ویژگی‌های شعر مشروطه
۸۲	نثر دوره مشروطه

- ۸۵ فصل پنجم - پس از کودتای ۱۲۹۹ (طلیعه زمستان سیاه)
- ۸۸ جریان‌های شعر فارسی
- ۹۱ نیما یوشیج و تجربه‌هایش
- ۹۷ فصل ششم - پس از جنگ جهانی دوم (دوره گسترش تجربه و نوآوری)
- ۹۸ شعر پس از جنگ جهانی دوم
- ۱۰۴ داستان‌نویسی نو در ایران
- ۱۱۳ ادبیات نمایشی در ایران معاصر
- ۱۱۷ ادبیات فارسی
- ۱۴۹ نمایه

یادداشت مترجم

این کتاب، ترجمه اثری است از استاد فرزانه دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی که سال‌ها پیش برای اساتذۀ انگلیسی‌زبانان به زبان انگلیسی نوشته شده و به صورت سخن فصل از کتاب ادبیات فارسی از آغاز دورۀ اسلامی تا روزگار ما منتشر شده بود. در آن‌جا که مترجم نکات سودمند بسیاری در اثر دید، سه سال پیش از استاد شفیع کدکنی اجازه خواست تا آن را به فارسی برگرداند.

پس از فراهم آمدن نمونه چاپی ترجمه چند اشکال کوچک در آن دیده شد که متأثر از متن اصلی بود. مترجم ناگزیر از استاد اجازه ریزی کرد و ایشان در پاسخ خود گره‌ها را گشودند، و نیز از سر فروتنی و استبداداری مطلبی نوشتند که بی‌کم‌وکاست از نظر خوانندگان می‌گذرد:

در این نوشته نثر زیبا و ادیبانه آن، نتیجه ذوق و احاطه استاد جورج مورین استاد یگانۀ آکسفورد است. بسنده یادداشت‌های سرودست شکسته‌ای به ایشان داده‌ام، و ایشان بدین شکل درآورده‌اند. بنابراین، همه شلختگی و نقص‌های فنی و علمی از بنده است، و هرچه نظم و سیاق و عبارت است از ایشان است. ای کاش می‌شد که در مقدمه

شما این مطلب انعکاس یابد تا حق آن بزرگوار پس از بیست و چند سال گزارده آید.

استاد شفیع‌ی به این نوشته بسنده نکرده در حاشیه‌نامه افزوده‌اند: «اگر مصلحت دیدید، این چند سطر را در مقدمه خودتان بگنجانید تا حق آن استاد گزارده شود».

مترجم بر خود فرضی دانست که عین نوشته‌ی استاد را بیاورد. کتاب، ادب فارسی را از روزگار جامی، عصر تیموریان، تا روزگار ما دربر می‌گیرد، و در آن دوره‌های نظم و نثر بررسی شده است. نویسنده با تبحر و احاطه‌ای که بر موضوع دارند، بسیاری از رازورمزهای شعر فارسی، وینس سرسبک هندی، را بازگشوده‌اند و خواننده با خواندن کتاب، به روشنی درمی‌یابد که در این اثر کوچک نکته‌های باریک‌تر از موی فراوان است. از این حیث با بسیاری از آثار مفصل پهلوی می‌زند. بحث در ویژگی‌های شعر و دوره، آشکار ساختن نقاط قوت و ضعف آن‌ها، شناساندن شگردها، شیوه‌های اوج و حضیض هنر شاعران و سرانجام، به دست دادن معیارهایی برای سنجش و شناخت نظم و نثر هر دوره از ارزش‌های کم‌مانند کتاب است.

سه فصل کتاب، مشتمل بر دوره‌های مشروطه و پس از آن، سال‌ها پیش به قلم آقای دکتر یعقوب آژند به فارسی برگزیده شده بود، اما این مترجم نیز به خاطر حفظ جامعیت اثر و یک‌دستی زبان ترجمه، بار دیگر آن سه فصل را به فارسی برگرداند.

از آن‌جا که مخاطبان متن اصلی کتاب انگلیسی‌زبان بودند، نویسنده در همه‌جا تاریخ‌ها را به میلادی آورده است، اما مترجم آن‌ها را به تاریخ هجری تبدیل کرده و در برابر قرن‌ها معادل هجری آن‌ها را در میان دو کمان آورده است.

مترجم هر جا که توضیحی در پانویس داده آن را با حرف (م) مشخص کرده است.

تا جایی که میسر بوده، نقل قول‌ها از منابع اصلی آن‌ها آورده شده تا اصالت مطلب حفظ شود. در چند مورد که منابع فارسی در دسترس نبوده ترجمه مطلب آورده شده است.

مترجم بر خود فرض می‌داند که از استاد دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی که اجازه دادند کتاب را به فارسی برگرداند، و نیز اصل فارسی اشعار را که یمانه از حافظه سرشار و پربرکت خویش در حاشیه کتاب زبانتنا و مترجم را از جست‌وجو در منابع پراکنده و گاهی کمیاب آسوده ساختند، سپاسگزاریم.

مترجم همچنین از آقای دکتر مسعود جعفری، ادیب، نویسنده و مترجم فرزانه که ریشه‌ها را با خوانی و ویرایش دقیق و هوشمندانه ترجمه را قبول فرمودند، از دست‌یاری‌ها، شاعر، پژوهنده و نویسنده گرانمایه آقای ولی‌الله درودیان که نخستین نمونه چاپی کتاب را به دقت مرور کردند و از آقای جعفر همایی مدیر نشر آفرین در همکاری‌هایشان که به چاپ و نشر اثر همت گماشتند، صمیمانه سپاسگزاریم می‌کند و شک نیست که مسئولیت نارسایی‌ها و کاستی‌های ترجمه با مترجم است و بس.

حجت‌الله اصیل

آذر ۱۳۷۷